

ТЕХНОЛОГІЯ ОТЕЛЕННЯ І МАТЕРИНСЬКА ПОВЕДІНКА КОРІВ В УМОВАХ ІНТЕНСИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Марикіна О.С. аспірант*

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Досліджено прояв материнської поведінки корів спеціалізованих молочних порід. Вивчено поетапну технологію підготовки та проведення отелення тварин в боксах. Встановлено кількісні та якісні показники молозива новорозтелених корів.

Ключові слова: *отелення, новорозтелені корови, материнська поведінка, молозиво, технологія.*

Вступ. Поведінка – зовнішня, переважно рухова активність тварин, що тісно пов'язана з умовами зовнішнього середовища, що являється складною інтегрованою формою діяльності організму, яка заснована на взаємодії інстинктів, привчання і елементарної розумової діяльності [1].

У промисловій класифікації враховується біологічний аспект (організм) і організаційно-технічний (середовище). Таким чином, розрізняють стадну, харчову, комфортну, статеву, продуктивну та материнську форми поведінки [2]. Оскільки материнська поведінка лише скісно обумовлює продуктивність тварин, то її майже не досліджували. Однак, за інтенсивної технології виробництва материнська поведінка є складовою комфортних умов утримання і експлуатації тварин.

Окрім індивідуальних особливостей прояв материнського рефлексу залежить від породної належності та віку корови. У тварин аборигенних порід материнський рефлекс, як правило сильніший. У багатьох корів молочних порід він може бути спотвореним або взагалі відсутнім. Найчастіше це спостерігається у тих корів які залишали теля одразу після отелення [3]. Тому, вивчення поведінкових реакцій під час отелення корів є актуальним.

*Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор Підпала Т. В.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проводились в умовах племзаводу СТОВ «Промінь» Арбузинського району Миколаївської області . Вивчення материнської поведінки тварин проводили шляхом спостереження і визначення часових проміжків під час підготовчих операцій, безпосередньо процесу отелення і після нього протягом п'яти суміжних діб [1,2]. Для дослідження відібрано дві рівновеликі групи (n=10), які складались з первісток і повновікових корів відповідно. Кількісні та якісні показники молозива, отриманого від новорозтелених корів визначали за допомогою мірного циліндра і колостриметра відповідно. Обробка матеріалів досліджень проводилася методами варіаційної статистики [4,5] з використанням комп'ютерної техніки та пакету прикладного програмного забезпечення MS OFFICE 2010 EXCEL.

Результати досліджень. Відповідно до вимог потоково-цехової системи виробництва молока передбачено розподілення тварин відповідно до фізіологічного стану і періоду лактації. В умовах інтенсивної технології виробництва молока корів за 21 день до передбачуваної дати отелення переводять в групу пізнього сухостою. Дана група утримується в окремому приміщенні з регульованими параметрами мікроклімату, підвищеній комфортності, годівля здійснюється згідно раціону розробленого для цієї групи тварин. В цьому приміщенні розташоване родильне відділення, яке складається з трьох окремих боксів, розміщених поряд. Таке технологічне рішення дозволяє уникнути стресових ситуацій при перегоні корів після початку пологів. В боксах цілодобово знаходиться чиста і суха підстилка, яку насипають шаром до 15 см. При появі передвісників пологів відповідальний працівник ферми переганяє корову безпосередньо в бокс. Процес отелення триває від 40 хв. до 3 годин. Під час отелення тварина знаходиться під постійним візуальним і відео наглядом. Ветеринарний лікар спостерігає за перебігом пологів, оцінює важкість, за необхідності надає допомогу.

Після того, як теля повністю виходить з родових шляхів його обтирають соломою, видаляють слиз з носоглотки і розміщують на мінімальній відстані від матері, даючи змогу їм активно контактувати. Під час першого контакту з матір'ю відбувається облизування теляти, що для обох з них має важливе значення. Для теляти це масаж поверхні тіла, що дозволяє активувати кровообіг і процеси терморегуляції, що в перші години життя є не розвиненими. Для корови процес облизування відіграє не менш важливу роль. Такий контакт спонукає пробудженню материнського інстинкту в тварини, зниженню післяродового стресу і як наслідок сприяє нормальному відділенню посліду і активує молоковіддачу.

Випоювання теляти відбувається протягом першої години з моменту народження після обробки пуповинного залишку 5% розчином йоду. Перед використанням молозиво розморожують у водяній бані до $t +20^{\circ}\text{C}$. Молозиво отримане від новорозтелених корів оцінюють за вмістом імуноглобулінів. У високоякісному молозиві цей показник коливається від 50 до 140 мг/мл, таке молозиво заморожують і зберігають у банку молозива при температурі -20°C .

Було досліджено якісні показники молозива, яке отримали від новорозтелених корів (табл. 1)

Таблиця 1

Характеристика молозива отриманого від корів

Параметри	Отримано молозива, л	Вміст імуноглобулінів мг\мл
n	20	20
X	5,55	60,00
Sx	0.89	4,19
σ	3,893	18,257
Cv	0,70	0,30

За результатами проведеного однофакторного дисперсійного аналізу встановлено, що вік тварини має досить низький вплив на якісні показники

молозива, зокрема сила впливу детермінуючого фактора становить $\eta^2 = 0,0276$ при $P > 0,999$.

Після випоювання теляті трьох літрів молозива через зонд, його зважують присвоюють індивідуальний номер шляхом прикріплення бірок і переводять в індивідуальний будиночок, де воно утримується «холодним» методом до двох місячного віку.

Для підтримання стану здоров'я корові випоюють розчин, що складається з 30 л води з додаванням дріжджів, 1,5 л цукрового сиропу і 0,5л пропіленгліколю, а також проводять обробку вульви дезінфікуючим спреєм. Якщо протягом перших двох годин тварина самотужки відмовляється пити розчин, то його закачують їй через зонд. Крім того проводять ветеринарну обробку корови крапельним шляхом вводячи 5мл фолікуліну і 100 мл кальцію глюконату.

Перше доїння корови відбувається протягом двох годин після отелення. Якщо отелення співпадає за часом з доїнням, то корову заганяють на колесо доїльної установки попередньо ставлячи на вимені помітку, що свідчить про те, що корова щойно отелилась і приєднують доїльні стакани до окремого бачка. Отримане молозиво протягом перших двох годин після видоювання оцінюють за вмістом імуноглобулінів за допомогою колостриметра. Якщо ж отелення відбувається в проміжний час між доїнням, то видоювання молозива відбувається безпосередньо в боксі для доїння за допомогою переносного доїльного апарата.

Материнський рефлекс є одним з основних біологічних проявів. Деякі корови починають проявляти материнський рефлекс ще до отелення. Це проявляється у виявленні підвищеної уваги до телят інших корів, проте у більшості він починає розвиватися лише після отелення (табл. 2).

Аналізуючи дані таблиці, можна відмітити що первістки відрізняються за показником тривалості отелення від повновікових корів. Різниця становить 53,2 хв при $P > 0,999$.

Етологічні спостереження за матерями різних молочних порід

Показники	Дослідні групи тварин			
	повновікові		первістки	
	X± Sx, хв.	Cv, %	X± Sx, хв.	Cv, %
Від переведення в родильне відділення до отелення	94,2±0,02	0,99	147,4±0,03***	0,85
Від отелення до випоювання теля молозивом	50,4±0,01	0,39	62,2±0,01	0,36
Від отелення до обробки корови	80,8±0,02	0,33	68,8±0,01	0,32
Від отелення до випоювання корови	58,6±0,01	0,60	77,1±0,02	0,39
Від отелення до першого доїння	106,1±0,01	0,39	90,6±0,01	0,32

Це свідчить про те, що фізіологічні особливості організму новотільних тварин впливають на подовження тривалості отелення не зважаючи на створені комфортні умови, особливо у нетелів. Щодо часу випоювання телят, то він майже не відрізняється для різних вікових груп, це пов'язане з тим, що згідно вимог технології їх необхідно випоювати протягом першої години з моменту народження. Для дослідних тварин різниця становить 11,8 хв. Час першого доїння також є важливим технологічним аспектом, адже отримане молозиво від новотільних корів підлягає оцінці та подальшому заморожуванню. Наявність банку молозива високої якості отриманого від здорових повновікових корів є дуже важливим для своєчасного випоювання новонароджених телят, особливо в період масових отелень.

Висновки. Материнська поведінка корів під час отелення дає змогу оцінити придатність тварини за комплексом етологічних ознак для

подальшого її використання. Зниження впливу стресових факторів до і після отелення сприяє підтриманню здоров'я тварини та її високій молочній продуктивності. Вчасне випоювання новонароджених телят молозивом забезпечує ефективне вирощування здорового ремонтного молодняка.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Админ Е. И. Изучение поведения сельскохозяйственных животных в больших группах / Е. И. Админ // Научно-технический бюллетень.—Харьков, 1971. — № 2. — С. 44—50.
2. Бондарь А. А. Методические рекомендации по изучению и использованию показателей поведения молочного скота для совершенствования технологии содержания /А. А. Бондарь — Харьков, 1989.—30 с.
3. Гармаш О.І. Технологічні способи підвищення прояву молочної продуктивності і відтворної здатності корів різних конституційних типів: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. с.-г. наук : 06.02.04 „Технологія виробництва продуктів тваринництва" / О. І. Гармаш. — Херсон, 2007. — 19
4. Меркурьева Е. К. Биометрия в селекции и генетике сельскохозяйственных животных / Е. К. Меркурьева — М.: Колос, 1970. — 432 с.
5. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. — М.:Колос, 1969. — 256 с.

О. С. Марыкина. МАТЕРИНСКОЕ ПОВЕДЕНИЕ КОРОВ В УСЛОВИЯХ ИНТЕНСИВНОЙ ТЕХНОЛОГИИ

Исследовано проявление материнского поведения коров специализированных молочных пород. Изучены поэтапную технологию подготовки и проведения отела животных в боксах. Установлены количественные и качественные показатели молозива новотельных коров.

O. Marykina. MATERNAL BEHAVIOR OF COWS IN INTENSIVE TECHNOLOGY

Investigated the expression of maternal behavior specialized dairy cattle breeds. Studied phased technology of training and the calving animals in boxes. The quantitative and qualitative indicators of fresh cow colostrum.